

w SOBOTĘ DNIA 23. WRZESNIA ROKU 1786

Z Kowna 15 *Sierpnia* Tadeusz *Niciejewski* z Nowogródzkiego Profeſor w Szkołach tuteyszych zyć przeſtał po nie długiey chorobie ſwoiey. Utraciliśmy przez tę ſmierć wybornego Nauczyciela Klaſsy pierwſzey, w którey nauki dawał przez lat pięć. Zliczney iego szkoły wychodzili uczniowie tak w łacinie dobrze wycwiczeni, iako też w nabożeństwie i innych cnotach ugruntowani. Ponieważ Miſtrz ych pobożnoſci uczył nie tylko słowy, ale też i przykładem. Pilność iego w uczeniu, sposobność w zbudzaniu ochoty do nauk w u-

ich ku sobie miłości i uszanowania znakomita była, Staranie też utrzymania zdrowia uczniow przepisam ustaw szkolnych zalecone w mocnym było u iego baczeniu Lecz gdy innych postrzegał zdrowia swego własnego z pracy nadwerężył; tak dalece, że osłabiwszy piersi za przyłączeniem się gorączki cięszkiey, młode swe lata chwalebnie na usługę Publiczną poswięcone, z niewymównym żalem Obywatelstwa naszego swą śmiercią przeciął.

Z Madrytu dnia 5. Sierpnia. Wyszedł od Dworu rozkaz, ażeby spiesznie uzbraiano trzy Eskadry Obserwacyine, w *Kartagenie*, w *Kadix*, y w *Ferol*, Każda Eskadra, składać się ma z dziesięciu statkow woiennych, to iest, z sześciu okrętow szeręgowych, y z czterech Fregat. Jakim końcem czynią się te woienne przygotowania, tego niewiemy; to iednak wiemy, że Dwor nasz, niechętnie słyszy o tym, że (iak mówią) wielka y silna Flota *Rossyiska* ma wniść na znaiome iuż sobie *Morze Srzodziemne*, a to ieszcze (iak tu rozumieią) na obięcie *Neapolitańskiego* ustąpionego *Rossyi*. Może też chcemy uczynić hołdowniczą przysługę nowym naszym przyiacielom *Algierskim* zbóycom, na których Monarchini *Rossyiska*, za zuchwałe zabranie okrętu, mocno się odgraża.

Z Madrytu dnia 12. Sierpnia. Hrabia *de Florida Bianca* Minister nasz, czuiąc się coraz słabszym na zdrowiu, złożył naostatek swoy Urząd. Król Jmć chętnie to przyiął, y radził temu Ex Ministrowi, aby iechał na mieszkanie do *Rzymu*, gdzie mu powietrze barzo dobrze niegdy służyło.

W tych dniach rozeszła się nowina, że *Anglia* przedaie za Milliony *Rublow* Port y Fortecę *Gibraltarską* Imperatorowey Jeymci *Rossyiskiey*. Ta wieść wielce obchodzi nasz Dwor, który w tym kupnie, spodziewał się dla siebie preferencyi.

Z Londynu dnia 15. Sierpnia. Extrakt Gazety Dworskiey dnia 8. Sierpnia: „Dnia dzisieyszego owa *Marya Nicholson*, „która pchnęła nożem Króla „Jmci, y za to osadzona była w areszcie, stawiona zo-

„ wiką Radę. Oprocz zaświadczenia Doktorow, iż ona iest bez rozumu, sami Konsyliarze tey Rady ią examinowali, y zgodzili się na to, że iest szalona.„

Z Neapolu dnia 16. Sierpnia. Król Jmć, chcąc zakończyć owe sprzeczki z Dworem *Rzymskim*, które wynikały z strony granic w *Abruzzo*, wyznaczył za Kommissarza od siebie Konsyliarza swego *Salomone*, ażeby wespoł z J. Xiędzem *Litta*, od *Oyca S.* naznaczonym, ten interes zakończył.

Z Londynu dnia 18 Sierpnia. Generał *Eliot z Gibraltaru* przysłał listy, od naszego Konsula w *Algierze*, pisane do naszego rządu, donosząc, że *Dey* żąda od nas podarunkow, złożonych z ciężkich armat y z inney woienney amunicyi Obaczemy czy zechcą to u nas zrozumieć, albo nie.

Naypoźnieysze nowiny z *Ost-Jndyi.* barzo pożyteczne być maią dla kompanii. *Jndyanie* na Granicy *Georgii*, barzo się licznie zgromadzili, y wiele popełniaią okrucieństwa. Mamy potwierdzenie z *Nowego Yorku*, że *Anglicy* zachonie chcą odstępować officerom przystanym od *Kongressu.*

Z Paryża dnia 18. Sierpnia. Siostra Pana *Herschel* w *Anglii*, dnia 1. tego miesiąca w *Stougth* przy *Windsor*, odkryła iednę kometę, ktorą także Pan *Messier* dnia 11. tego miesiąca tu postrzegł przez swe instrumenta.

Z Londynu dnia 19. Sierpnia. Pisaliśmy dawniey, że po owym przypadku, z okazyi bezrozumney kobiety *Nicholson*, Królowi Jmci przytrafionym, zaraz pocztą przybiegł z *Brigthelmstone* do *Windsor* Królewic nasz Xiąże *de Galles*, czyniąc winną attencyą Nayiaśnieyszemu swoiemu Oycu. Rozumiano, że ta wizyta, sprawi przeiednanie Oycowskie; alić dowiaduiemy się, że pomieniony Królewic, widział się tylko z Królową swą Matką, a u Króla Jmci niemogąc otrzymać Audyencyi, nazad umartwiony powrócił. Mniey uważny Maryaż młodego Xiążęcia z Damą *Fitzherbert*, y niegospodarne z zaciągnieniem znacznych długow rządzenie się, głęboko w sercu Królewskim są ryte, y nie tak łacno dadzą się zglozować.

niego naszego Krolewica, czy-

nią mu po części niemały honor. Kommissarze albowiem do wyciągnienia dochodow y wydatków od niego wyznaczeni, pokazali z Regestrow, że ten Xiąże, wydawał corok okolo 14. tysięcy *Funtow Sterlingow*, już na wspomożenie ubogich, już na zachęcenie do doskonalenia Nauk y Rzemiosł, już na powiększenie Pensyi Officerom reformowanym.

Z Wiednia dnia 19. Sierpnia. Już iest złączona *Bukowina* z Królestwem *Gallicyiskim*. Cesarz Jmć przeieżdżaiąc przez *Grätz*, dla edukuiącychsię w *Generalnym Seminarium*, oddał mieszkanie y ogrod JJ. XX. *Kapucynow*; a Zakonnikom kazał do innych rozeyść się swo ich Klasztorow. W Królestwie *Węgierskim* barzo obfite są żniwa. Ponieważ Xiążęta Jchmć *de Lobkowitz* przedali Xięstwo swoie *Sagan* Xiążęciu Jmci *Kurlandzkiemu*, przeto należące do ich Domu Hrabstwo *Raudnitz* w *Czechach*, od Cesarza Jmci zamieniene zostało w Xięstwo.

Z Wiednia dnia 19. Sierpnia. Cesarz Jmć, dnia 7. tego mie-czny oboz składa sią przeszło ze 30,000. ludzi, którzy podzieleni są na trzy bataliony *Grenadyerow*; 18. batalionow *Węgierskiey* Infanteryi; 9. Reymentow *Kiryssierskich*; 2. Reymenta *Dragońskie*, y 1. Reyment *Husarski*. Dnia 16. Cesarz Jmć był przytomny generalney Mustrze całego wóyska, a dnia 17. rozpoczęły się woyskowe manewry.

Z Hagi dnia 26. Sierpnia. Na przysłane adressy do rozmaitych obywatelow z *Amsterdamu* do Stanow *Holenderskich*, ażeby prowincya *Holenderska* do *Herbourg* y *Hattem* nie posyłała Reymentow swoiey Repartycyi, Stany przedsięwzięły rezolucyą pisać do Xiążęcia *Stadhudera*, ażeby żadnych niedawał ordynansow Reymentom ich Repartycyi, y nie zażywał ich na zaspokoienie kłótni obywatelskich; iako też zakazał Kommendantom, ażeby w tey mierze nie byli posłuszni ordynansom Xiążęcia *Stadhudera*, pod karą utraty szarży.

SUPLEMENT

DO GAZET WILENSKICH

w SOBOTĘ DNIA 23. *WRZESNIA ROKU* 1786

Z Austryi dnia 19. *Sierpnia.* W *Belgradzie* od owego czasu, kiedy od *Turkow* zamordowany został ow *Dimics*, rozruch y prześladowanie przeciwko *Chrześcianom* iest prawie powszechne y pospolite. *Grecki* Konsul, y możnieysi kupcy tegoż narodu, schronili się do Państwa Cesarskiego.

W pewney wsi w *Gallicyi* będącey, nieiakiś Szlachcic imieniem Kazimierz *Ostrowski* w 125 roku wieku swego umarł był on z Krolem *Polskim Sobieskim* podczas expedycyi *Wiedeńskiey* przeciwko *Turkom*.

Z Austryi dnia 19. *Sierpnia.* W nowych Koloniach *Gallicyiskich*, *Polskie* imiona, na *Niemieckie* maią być zamienione.

Z Hagi dnia 22. *Sierpnia.* Xiąże *Stadhuder* w liście swoim do Stanow *Holenderskich* pisanym, barzosię ma żalić na to, że one przedsięwzieły rezolucyą odebrać mu Kommendę *Hagieńskiego* Garnizonu. Sądzi tę rezolucyą za nie prawną, obelgę czyniącą y uwłaczaiącą iego prerogatywom, y przywileiom żadney nie podpadaiącym wątpliwości, barzo upodlaiącą Dom iego; przeto deklaruie się, że nietylko iey nie może mieć za mogącą uyść, ale że y przyiętą być niemoże. Zali się też, iż mało w nim maią Stany zaufania. Mówią także o drugim liście Xiążęcia *Stadhudera*, który pisał do *Holenderskiego Pensyonarza*, w którym wyraża, że znaydzie sposoby dochodzenia swoiego prawa. Ale wielu wątpi, ażeby to była prawda.

135

Miniſter *Roſſyjſki* otrzymał kuryera od Dworu swoiego, z wielkiey wagi liſtami. Ten kuryer, ieſt to człowiek dyſtyngwowany, ſtoi w Pałacu Miniſtra. Do tychczas nie uſtaie pogłoſka, że Dwor Xiążęcia *Stadhudera*, w mieſiącu Liſtopadzie powróci do *Hagi*; inni zaś twierdzą, że ma zimować w *Breda*.

W *Dortrecie*, tak iak w *Utrechcie*, wſzyſcy konſyliarze których ieſt w liczbie 40., maią być złożeni. To podobno po wſzyſtkich miaſtach Prowincyi *Holenderſkiey* naſtąpi; gdyż obywatele chcą wznowić dawny ich przywiley, który maią do elekcyi. Stany *Holenderſkie*, chcą poſłać na pomoc *Utrechtowi* Reymenta ſwoiey repartycyi, ieżeli woyſko innych Prowincyi tam zoſtanie kommenderowane.

Z Londynu dnia 22. Sierpnia
Naſze publiczne piſma donoſzą, że Krol Jmć *Francuſki*, własną ręką piſał do naſzego Krola, w terminach barzo poruſzaiących y uprzeymych, ſkładaiąc powinſzowanie, z okazyi uniknienia niebeſpieczeńſtwa utraty życia.

Przyſłane ſą liſty od naſzego Miniſtra w *Hadze* rezyduiącego, z okazyi których, tegoż ſamego wieczora Gabinetowa Rada była zgromadzona, a liſty zaraz do Krola do *Windsor* były odeſłane. Dnia wczorayſzego było zgromadzenie Miniſtrow.

Z Hamburga dnia 24. Sierp.
Dnia wczorayſzego o 5. po południu godzinie, odprawił barzo pomyślnie y z wielkim wſzyſtkich patrzących ukontentowaniem Pan *Blanchard* ſwą dwudzieſtą powietrzną podróż. Balon iego zawierał w ſobie około 5. tyſięcy ſtop kubicznych, y w przeciągu 2. godzin był napełniony palnym powietrzem.

Z Brandeburga dnia 29. Sierp.
Z tych wſzyſtkich przygotowań, czyniących ſię do Uroczyſtego Pogrzebu, zmarłego Krola Jmci, który na dzień 8. przyſzłego mieſiąca ieſt naznaczony, wnoſić można, iż będzie ieden z naywſpanialſzych, y że z tey okoliczności, nadzwyczayny konkurs będzie w *Potsdamie*. Wielkie ſrebrne lichtarze y gerydony, z *Białey Sali* Zamku *Berlińſkiego*, iuż ſą zawiezione do *Potsdamu*

Droga z Zamku, aż do Kościoła Garnizonowego, ma być w żałobę przybrana. Na ten Pogrzeb, Król Jmć panuiący, wszyscy Xiążęta krwi Królewskiey, wszyscy *Berlińscy* i *Potsdamscy* Generałowie i Szefowie, iako też całe Ministerium, ma iść z Zamku processyonalnie do Kościoła piechotą.

Dnia dzisieyszego rano, Król Jmć w kompanii panuiącego Xiążęcia Jmci *Brunświckiego*, był na manewrach *Berlińskiego* Garnizonu, y sam Reymenta Kommenderował.

Powiadaią, że w samym partykularnym Skarbcu zmarłego Króla Jmci, znaleziono gotowych pieniędzy na kilka Millionow, wiele kosztownych pierścieni, tabakier, y innych osobliwości. Oprocz tego, zostawił zmarły Monarcha w Skarbowey Kamerze, tak wielki y bogaty skarb w gotowych pieniądzach, iż nie można odważyć się o tey tak wielkiey summie donieść, o którey głosi *Publicum*. Legacye, podarunki, y pensye, poczynione przez zmarłego Króla, wynoszą razem wziąwszy na kilka Millionów *Talarow Bitych*.

O ostatnich dniach przed zgonem Króla Jmci, y to należy donieść: Monarcha widząc zbliżaiący się koniec swoiego życia przed czterma tygodniami przed śmiercią przywołał do siebie niektóre osoby, w których miał wielkie zaufanie. Konferował każdego dnia po kilka godzin z niemi, chociaż od swey puchliny ciężko był dręczony. Lubo można było miarkować, że wielkie bole znosił, z tym wszystkim, żaden z przytomnych nie mógł usłyszeć od niego żadnego narzekania, ani postrzegł naymnieyszey niecierpliwości. Ostatnich dni przed śmiercią, iadał sam ieden zawsze, ale wspaniale każdego dnia rano y w wieczor kazał zastawować stoły dla swoiey poufałey Kompanii, złożoney z ośmiu osob. Mimo ciężkiey choroby, w którey zostawał, codzień o piątey ranney godzinie kazał wołać swoich Sekretarzow do siebie, y im dyktował rozmaite odpowiedzi na czytane wprzod dniem listy y expedycye, O 8. godzinie dawał ordynanse woyskowe swym Generałom y Fligel-Adiutantom, potym zabawiał się z rozmaitemi Generałami, y z swoim Ministrem *de Herzberg*, którego codzień u sie-

Potym iadał obiad O drugiey godzinie podpiſywał rano dyktowane Sekretarzom liſty y expedycye. W godzinę potym, bawił ſię z ſwoią poufałą kompanią do 8. wieczorney godziny, toż kazał ſobie czytać albo iąką kſięgę, albo liſty lub expedycye. Taki był ſpoſob życia tego Monarchy aż do d. 13. Sierpnia y tego był zdania, iż miał ſię lepiey, gdyż woda znalażſzy iakowyś w nodze meat, ſama przezſię zchodzić poczynała. Lecz przez to, ieſzcze barziey oſłabiony zoſtał. Iednakże ieſzcze dnia 15. Sierpnia rano dyktował ſam liſty; ale potym tak był na ſiłach zwątlony y oſłabiony, iż dnia 17. o 3. ranney godzinie ſpokoynie na zawſze uſnął, y iak świeca zgaſnął, nieokázawſzy po ſobie żadnych konwulſyi. Jmć Pan *Herzberg*, który był przytomny śmierci Królewſkiey, y ſam zmarłemu Monarſze oczy zamknął, natychmiaſt kazał donieść tę ſmutną nowinę o śmierci Królewſkiey Naſtępcy Tronu, teraz panuiącemu Monarſze, który zaraz przybiegł do ciała, y dopomagał tez pomienionemu Miniſtrowi i wſzyſtkim tam przytomnym. przed 8. ranną godziną dyktował Sekretarzom odpowiedzi na cztery liſty, na które iego Poprzednik iuż odpowiedzieć niemógł. Zaraz w 5. godzin po śmierci Krolewſkiey, wſzyſtko iuż było w należytym porządku.

Z Hamburga dnia 29. Sierp: Legacya Teſtamentowa zmarłego Króla Jmci *Pruſkiego*, ieſt w treści naſtępuiącey: „ Wdowa Królowa, wdowa Xiężna *Brunświcka*. Xiężna *Amalia* y Xiąże *Ferdynand*, każdy z nich otrzymał pomnożenie rocznych ſwych dochodow, dzieſiącio tyſiącami *Talarow*. Xiężna małżonka Xiążęcia *Henryka*, ma pomnożone roczne dochody ſześcią tyſiącami *Talarow*. Xiążęciu *Henrykowi* doſtał ſie Kapitał złożony ze 200,000. *Talarow*. a Xiążęciu *Ferdynandowi* 50,000. *Talarow*. Panuiącemu Xiążęciu Jmci *Brunświckiemu*, zapiſał Król koſztowny ſygnet, który codzień zwykł był ſam noſić. Xiążęciu *Fryderykowi Brunświckiemu* 10,000. talarow legował.